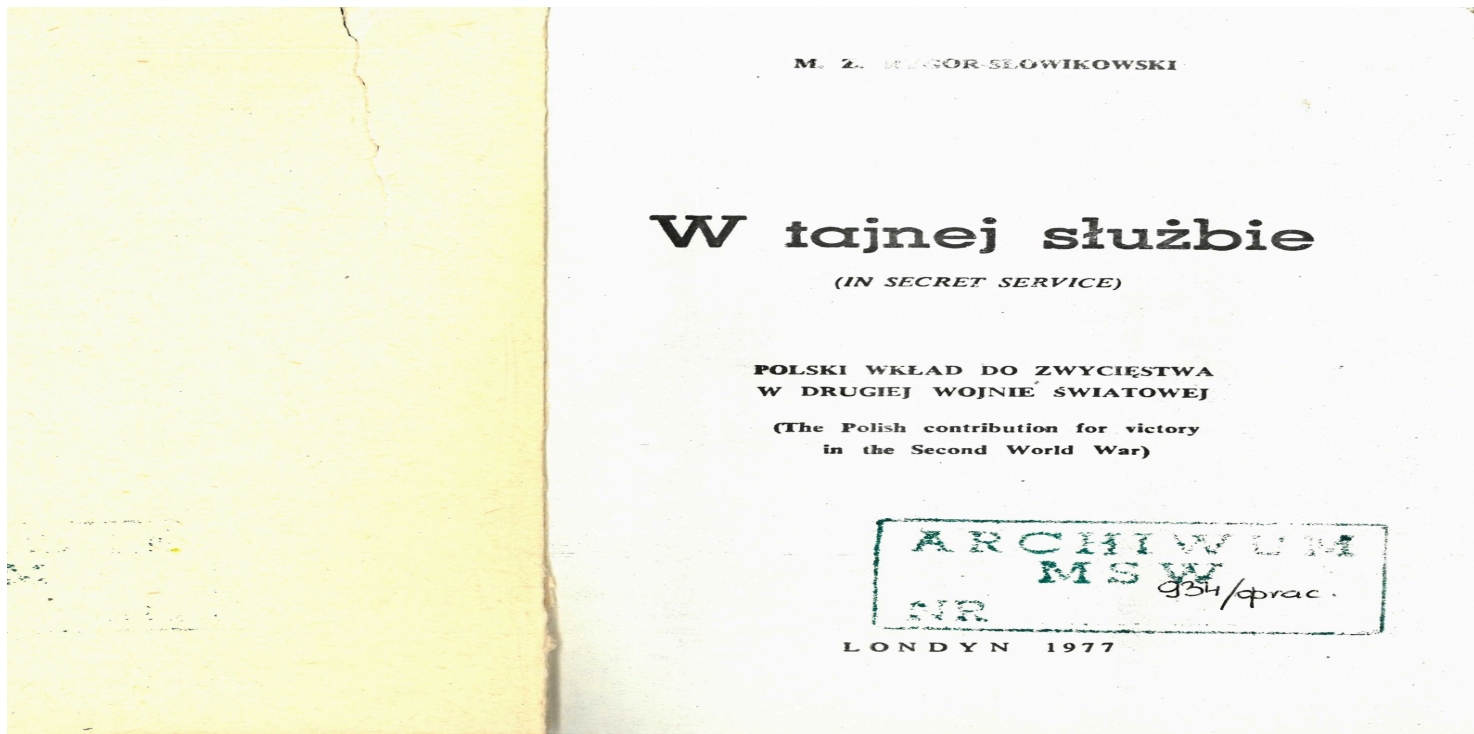

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/105858,W-tajnej-sluzbie-General-Brygady-Mieczyslaw-Zygryd-Slowikowski-Rygor.html>

Strona tytułowa wspomnień gen. bryg. Mieczysława Zygryda Słowikowskiego „Rygora” pt. „W tajnej służbie. Polski wkład do zwycięstwa w drugiej wojnie światowej”, Londyn 1977 (z zasobu AIPN)

BIOGRAM / BIOGRAFIA

W tajnej służbie. Generał Brygady Mieczysław Zygfryd Słowikowski „Rygor”

OKRES HISTORYCZNY

(1922-1939) II Rzeczpospolita (1939-1945) II wojna światowa

Autor: PIOTR DŁUGOŁĘCKI 26.02.2024

Członek Polskiej Organizacji Wojskowej, od 1918 r. w Wojsku Polskim. Uczestnik wojny z bolszewikami, odznaczony Krzyżem Walecznych. W 1937

roku rozpoczął pracę dla Oddziału II Sztabu Generalnego, zajmującego się wywiadem zagranicznym. Został wysłany na placówkę do Kijowa jako dyplomata i niejawni kierownik ekspozytury Oddziału II. Tam zastał go wybuch II wojny światowej.

Od października do grudnia 1939 roku przebywał w Stacji Zbornej Oficerów w Paryżu, gdzie wstąpił do odradzającej się polskiej armii i do lutego 1940 roku był zastępcą dowódcy 6. Pułku Strzelców Piesznych we Francji. Następnie pracował w Oddziale II Sztabu Naczelnego Wodza. Po upadku Francji zajął się przetrzuciem polskich żołnierzy do Wielkiej Brytanii.

Ekspozytura „Rygor”

Po sukcesach Afrika Korps w walkach w Libii i Egipcie, Słowikowski otrzymał polecenie udania się do Algierii, będącej kolonią Francji Vichy, w celu zorganizowania siatki wywiadowczej. Major Słowikowski przybył do Algieru 21 lipca 1941 roku. Wówczas też przybrał sobie pseudonim „Rygor”, który później stał się również kryptonimem kierowanej przez niego Ekspozytury.

Placówka podlegała bezpośrednio Oddziałowi II Sztabu Naczelnego Wodza w Londynie. Jej trzon stanowili oficerowie polskiego wywiadu, ale jako kierowników komórek wywiadowczych i agentów w terenie werbowano Francuzów, wyrabiając u nich przeświadczenie, że organizacja działa przede wszystkim dla dobra Francji.

W pierwszej kolejności siecią agentów objęto porty morskie, główne miasta i miejscowości posiadające garnizony wojskowe, a następnie stacje kolejowe i miejsca wydobywania różnych surowców.

Por. Mieczysław Zygfryd Słowikowski, od maja 1919 do września 1923 r. dowódca kompanii, a następnie batalionu 36. Pułku Piechoty (fot. ze zbiorów CAW)

Mjr Mieczysław Zygfryd Słowikowski (fot. domena publiczna)

Łączność radiowa z centralą w Londynie była początkowo utrzymywana za pośrednictwem Specjalnej komórki radiowo-wywiadowczej BS4. Dopiero na przełomie kwietnia i maja 1942 r. Ekspozytura otrzymała własną radiostację. Łączność pocztową realizowano za pośrednictwem Konsulatu Amerykańskiego. Dla wewnętrznego przepływu informacji zorganizowano sieć punktów, w których składano i odbierano listy.

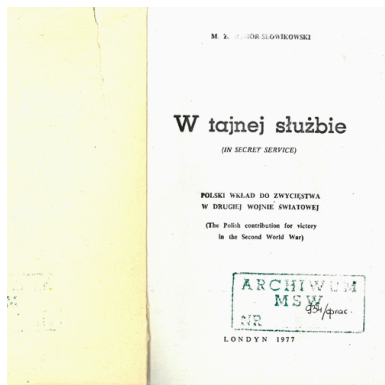
Jako przykrywkę dla działalności wywiadowczej utworzono fabrykę płatków owsianych „Flog-av”, w której Mieczysław Słowikowski pełnił funkcję dyrektora handlowego.

Praca wywiadowcza szybko zaczęła przynosić konkretne rezultaty. Ustalono dokładną drogę morską statków Osi wzdłuż brzegów Afryki Północnej, zdobyto informacje dotyczące ruchu okrętów w porcie Sfaks i samolotów wojskowych na lotnisku w pobliżu tego miasta, podano również listę obiektów wojskowych w Algierze i Oranie, które należało zbombardować przed desantem z morza.

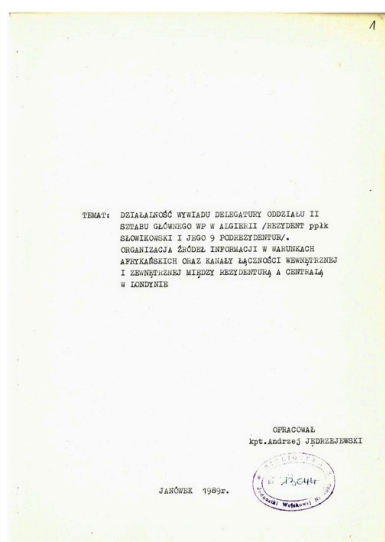
W miarę upływu czasu obszar objęty działalnością Ekspozytury uległ znacznemu powiększeniu. W październiku 1942 r. działało 9 placówek w miastach: Tunis, Oran, Casablanca, Algier, Constanitne, Dakar,

Agadir, Setif i Tlemcen.

Dzięki informacjom przekazanych przez polską siatkę było możliwe skuteczne przeprowadzenie przez wojska alianckie operacji „Torch” – lądowania w północno-zachodniej Afryce nocą z 7 na 8 listopada 1942 roku.

Strona tytułowa wspomnień gen. bryg. Mieczysława Zygfryda Słowikowskiego „Rygora” pt. „W tajnej służbie. Polski wkład do zwycięstwa w drugiej wojnie światowej”, Londyn 1977 (z zasobu AIPN)

Strona tytułowa pracy kpt. Andrzeja Jędrzejewskiego pt. „Działalność wywiadowcza

delegatury Oddziału II Sztabu Głównego WP w Algierii (rezydent ppłk Słowikowski i jego 9 podrezydentur). Organizacja źródeł informacji w warunkach afrykańskich oraz kanały łączności wewnętrznej i zewnętrznej między rezydenturą a Centralą w Londynie” (z zasobu AIPN)

2

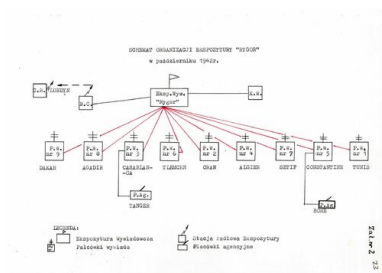
S P I S T R Z E Ś C I

Strona

Wstęp	1
I. Organizacja Ekspozytury "Rygor"	4
1. Sytuacja wywiadowcza w Afryce Północnej	4
2. Skład organizacji Ekspozytury	5
3. Podległość oraz łączność z Centralą	6
3.1. Podległość służbom	6
3.2. Łączność radiowa Ekspozytury w okresie organizacji i działalności w 1942 roku	7
II. Działalność Ekspozytury "Rygor"	8
1. Pierwsza wywiadowcza odprawa	8
2. Przebieg pracy wywiadowczej - źródła informacji	11
III. Działalność Ekspozytury "Afryka" w 1943 r.	15
1. Organizacja i zadania Ekspozytury w lutym 1943r....	15
2. Działalność Ekspozytury "Afryka" od 8 marca 1943r. do 1 września 1944r.	17
2.1. Organizacja Ekspozytury	17
2.2. Organizacja Wywiada w Maroku	17
2.3. Możliwości pracy na Włoczu	17
2.4. Wnioski dotyczące pracy Ekspozytury	17
Zakończenie	19
Załączniki	
Nr 1 - Schemat organizacji Ekspozytury "Rygor" na dzień 31 grudnia 1943r.	
Nr 2 - Schemat organizacji Ekspozytury "Rygor" w październiku 1942r.	
Nr 3 - Listy członków służby wywiadowczej w Afryce Północnej oraz wykaz pseudonimów używanych w pracy przez członków Ekspozytury "Rygor"	

Spis treści pracy kpt. Andrzeja Jędrzejewskiego pt. „Działalność wywiadowcza delegatury Oddziału II Sztabu Głównego WP w Algierii (rezydent ppłk Słowikowski i jego 9 podrezydentur). Organizacja źródeł informacji w warunkach afrykańskich oraz kanały łączności wewnętrznej i zewnętrznej między rezydenturą a Centralą w Londynie” (z zasobu AIPN)

Praca z jeńcami

Schemat organizacji ekspozytury „Rygor” w październiku 1942 r. Z: Andrzej Jędrzejewski, „Działalność wywiadowcza delegatury Oddziału II Sztabu Głównego WP w Algierii (rezydent ppłk Słowikowski i jego 9 podrezydentur). Organizacja źródeł informacji w warunkach afrykańskich oraz kanały łączności wewnętrznej i zewnętrznej między rezydenturą a Centralą w Londynie” (z zasobu AIPN)

Jedynym źródłem informacji, które było możliwe do wykorzystania przez Ekspozyturę (noszącą teraz kryptonim „Afryka Północna”), byli jeńcy wojenni – Polacy wcieleni do armii niemieckiej i wzięci do niewoli przez wojska alianckie podczas walk na terenie Afryki.

Początki tej działalności były trudne, ponieważ alianci nie wydawali przepustek do obozów jenieckich dla oficerów Ekspozytury. Kontakt naszego wywiadu z jeńcami polskiego pochodzenia początkowo był możliwy tylko dzięki pomocy urzędującego w Algierze Delegata Rządu, który miał dobre kontakty z doradcą politycznym gen. Dwighta Eisenhowera. Dzięki temu udało się doprowadzić do odseparowania jeńców-Polaków od Niemców i uzyskać ograniczoną możliwość przesłuchania ich przez oficerów polskiego wywiadu.

Ilość i waga uzyskanych tą drogą informacji wojskowych spowodowały, że po inwazji na południowe Włochy alianckie służby zgodziły się na przydzielenie dwóch ekip oficerów Ekspozytury do amerykańskich i brytyjskich jednostek walczących na terenie tego kraju. Dopiero wówczas alianckie dowództwo wydało rozkaz lepszego traktowania Polaków w obozach jenieckich oraz szybkiego przekazywania ich do dyspozycji polskiego wywiadu.

Możliwość uzyskiwania informacji od polskich jeńców z upływem czasu uległa jednak wyczerpaniu. W związku z tym major Słowikowski złożył wniosek o likwidację Ekspozytury. Protokół likwidacyjny został podpisany 1

września 1944 r.

Za swoją działalność na terenie Afryki major Słowikowski został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami. Otrzymał również amerykańską Legię Zasługi oraz Order Imperium Brytyjskiego.

* * *

W zasobie Archiwum IPN znajdują się: obszernie wspomnienia Mieczysława Zygfryda Słowikowskiego „Rygora” pt. „W tajnej służbie. Polski wkład do zwycięstwa w drugiej wojnie światowej”, wydane w Londynie w 1977 r. oraz opracowanie kpt. Andrzeja Jędrzejewskiego pt. „Działalność wywiadowcza delegatury Oddziału II Sztabu Głównego WP w Algierii (rezydent ppłk Słowikowski i jego 9 podrezydentur). Organizacja źródeł informacji w warunkach afrykańskich oraz kanały łączności wewnętrznej i zewnętrznej między rezydenturą a Centralą w Londynie”, napisana w 1989 r. w Ośrodku Kształcenia Kadr Wywiadu.

COFNIJ SIĘ